LE UKUP UBOGA GMAJNA

SLOVENSKI SVET

Za Edinost, Pravice in Svobodo

U BOJ JUNAŠKA KRI!

ŠTEV. No. 6. WASHINGTON, D. C. MAY 17, 1917 LETO, VOL. I.

ZAKAJ ŠE ODLAŠATE

Sedanja svetovna vojna se bliža svojemu koncu. Vse se pripravlja za poslednjo odločilno borbo, v kateri bode zmagala pravičnost in svoboda. V dosedanji strašni borbi je junaška Srbija dala in žrtvovala vse in tudi sedaj pošilja svoje poslednje moči v boj. Tega ne dela samo za svoje lastno osvobojenje, temveč istotako tudi za osvobojenje vseh slovensko-hrvatsko-srbskih krajev.

Za to poslednji odločilno borbo se pripravljajo vsi napredni narodi, da konečno zmaga pravica nad krivico, kateri hočejo žrtvovati vse, da konečno vržejo s prestola tiranijo in dosežejo svobodo. Svesti so si, da **brez truda ne more biti vspeha, da brez trpljenja ni napredka, da se rešitev ne doseže brez žrtev.**

Tudi mi Slovenci v Ameriki, ki smo pobegnili izpod avstro-madžarskega jarma, se moramo pripraviti za to borbo, ako se hočemo izkazati vredne, da se povrnemo kedaj v svoje osvobojene domove. Naše matere in žene in otroci nas kličejo, da jim utešimo solze in rešimo kruteka avstroogrskega jarma; zove nas naša dolžnost in čast, pa tudi naše življenje. Mi vsi bi se radi vrnili v naše krasne, ali doslej vedno tlačene in sužnjske slovenske kraje, v katerih si bodemo svobodni osnovali lepše in boljše življenje, kakoršno smo imeli prej in kakoršno imamo tudi sedaj v tujem svetu. **Ali treba je, da se tudi mi pripravimo, da tudi mi doprinesemo svoj del žrtev za osvoboditev naše domovine.**

Na noge, rojaki, in na pomoč! Dosedaj ste se mučili in ubijali v tujem svetu, da prihranite nekoliko denarja in pomorete svojcem, katere so Nemci, Madžari in njihove sluge izkoriščevali in osiroteli. Danes jim ne morete niti s tem več pomagati: **vaš denar jih ne more doseči, toda tudi, ako bi ga dobili v roke, bi si ne mogli kupiti hrane za denar, dokler ne dosežejo svobode. Danes morete rešiti svoje drage samo na ta način, da jim pomagate, da se osvobode tujega jarma.**

Kaj toraj še odlašate! Ako ste mogli dosedaj stradati in polagoma giniti v težkem delu, zakaj ne bi skrajšali vseh svojih in svojih dragih muk in trpljenja z eno samo veliko žrtvijo, ki bo prinesla srečo in svobodo vsem?

Kako dolgo hočete še iz zapečka gledati, kako ginejo milijoni podanikov tujih narodov, da prinesejo srečo in svobodo tudi naši in vaši zemlji? Kako dolgo hočete še mirno gledati, kako preliva pripro-sti srbski seljak svojo kri v borbi, katero vodi tudi za naše osvobojenje?

Pomislite na to, da se bo tudi sedanja svetovna vojna enkrat zaključila in da bodete zahrepeneli po svojem domu; toda zakaj pa se vprašate: **kako bodemo stopili pred svetlo lice onih, ki so dali in žrtvovali vse, medtem ko nismo mi doprinesli in žrtvovali ničesar; kako bodemo mogli zahtevati zase del sreče in svobodo, za katero nismo storili ničesar?**

Spomnite se svojih bratov in prijateljev, katere so poslali Avstro-Madžari v človeško klavnico, da se bore proti svobodi in za robstvo. Vstanite in maščujte jih. Spomnite se tudi svojih bratov in prijateljev, ki so pobegnili iz avstrijskih vrst v srbske in ruske vrste, da jim dokažejo, da so jim bratje, ne pa krvniki. Spomnite se svojih bratov in prijateljev, ki so bili v srbskem in ruskem ujetništvu, ki pa so sedaj prostovoljno zopet zgrabili puške, da si napravijo sami pot do svojih zasužnjenih domov. Spomnite se svojih bratov in prijateljev, ki se podajajo sedaj z vseh strani v poslednjo odločilno borbo. Spominjajte se vsega tega in se požurite tudi sami, da ne pridete prepozno.

Gotovo ne bodete in nočete dopustiti, da bi prišli osvoboditelji vaše domovine in dragih brez vas v vaše kraje, da bi vas vaši svojci zaman pričakovali med njimi. Gotovo tudi vas vleče srce in kri, da ponesete svobodo svojcem v zarobljeni domovini, da ji pomorete s svojimi brati vred do boljše bodočnosti. Tudi vi ste kri naših slavnih prednikov, ki so se v junaških bojih borili proti neštevilnim sovražnikom našega naroda za svoje pravice in svobodo. Tudi vi ste bratje onih tisočerih prostovoljcev, ki se zbirajo v Rusiji in Srbiji, da z orožjem v roki pribore svobodo svoji domovini. Ali hočete tedaj samo vi ostati nedalje čakati in ne ganiti s prstom, da pomorete drugim za svojo lastno svobodo?

V srcu vsakega zavednega Slovenca gotovo tli iskrena želja, pomagati svoji zatirani, tlačeni domovini in svojemu zasužnjenemu narodu. Zavedali so se rojaki pač svoje dolžnosti napram svoji domovini, samo da niso vedeli, kako bi jo mogli izpolniti, da bi tudi oni doprinesli svoj del žrtev. Čakali so, da jih kedo pouči o tem in da jim pokaže tudi pot in načine, kako morejo najlažje in najbolje izpolniti svojo narodno dolžnost.

Sedaj so odprte te poti. Jugoslovanski Odbor v Londonu, ki deluje v težkih časih v imenu našega naroda iz Avstro-Ogrske za svobodo in edinstvo naroda in domovine, je nedavno tega **pozval vse Slovence, Hrvate in Srbe od 18. do 45. leta, da se prijavijo kot prostovoljci v vojaško službo, da se pridružijo vrstam osvobojevalne srbske vojske, ki naj postane, s priključljenjem vseh svobodnih Jugoslovanov, skupna srbska, hrvatska in slovenska vojska. Srbska vlada se je obvezala, da bo skrbela za vsakega prostovoljca in njegovo družino na ta način, da bo dala vsakemu po pet hektarov dobre zemlje brezplačno na razpolago in onim, ki so sposobni, prednost v službah.** V slučaju, da ga zadene v vojni nesreča, bo na isti način skrbljeno tudi za njegovo družino. Po dogovoru med srbsko vlado in vlado zavezniškov dobi vsak prostovoljec prosto vožnjo in prehrano od mesta, kjer stanuje, pa do kraja zamembe. Prostovoljcem je na prosto voljo dano, da si sami izberejo kje hočejo služiti, ali v ameriški armadi, ali pa iti da si sami izberejo kje hočejo služiti, ali v ameriški armadi, ali pa iti med svoje brate v stari domovini, kamor bodo lahko odpotovali takoj in brez vseh stroškov.

Sedaj je prišel čas, da se tudi mi pokažemo z dejanjem, da smo prijatelji svobode in pravice. Praznih besedi je bilo dovolj, treba je prijatelji svobode in pravice. Praznih besedi je bilo dovolj, treba je dejanj, kaji s frazami se ne zavojujejo zmage in ne doseže svoboda. Za vzgled naj nam služijo Zdr. države, ki hočejo žrtvovati vse za obrambo svojih pravic in ki hočejo podpirati tudi zavezniške vlasti, da bo njih zmaga nad krivico tem gotovejša in popolnejša. **Zakaj ne bi tedaj tudi mi dali naši rodni zemlji vse, kar moremo, da jo rešimo pogibelji, sramote, robstva, stradanja in poniževanja?** Ali naj še nadalje uživamo v tej svobodni zemlji vse ugodnosti, katerim so se svobodni ljudje odrekli, da se žrtvujejo tudi za nas? **Ali naj pričakujemo pomoči in zaščite od Jugoslovanskega Odbora, ako ne bomo v ničemur pomagali in podpirali borbo, katero vodi za nas in naše svojce?** Kako morete uživati tu svobodo, za katero se bore oni, kateri jo vam dovoljujejo, medtem ko se nočete boriti za svobodo vseh nas in naših bratov?

To bi bilo nesramno in brezdušno. Kedor je zaveden Slovenec, Hrvat, Srb, ne bo odlašal niti trenutka več, temveč se bo kot človek in junak takoj odločil, da pomaga tudi on priboriti svobodo svojemu narodu. Kedor višje ceni sebe, kakor svoje rodne brate, nima pravice, pričakovati od njih pomoči, in **kedor danes ne pomaga v poslednji borbi proti sovražnikom našega naroda in one zemlje, katere gostoljubnost uživa, ta pomaga s tem sovražnikom in je sovražnik svojega lastnega naroda in Amerike.** Poslednji čas je sedaj, zadnja prilika, da se mi vsi pokažemo osvoboditelje domovine. Naša bedna domovina mora prenačati sedaj neznosno gorje, ali pozdravila nas bo jutri kot svoje osvoboditelje. Spominjajte se, da je sedaj prilika in čas, da preženete s svojih domov tujce in svoje sovražnike, vi sami, in ne tujci, da pridete vi prvi na svoje domove, kjer vas bodo blagoslavljali starci, žene in otroci. Spomnite se svoje dolžnosti in ne odlašajte dalje, da vas ne zadene njihova težka kletev in da vam ne bodo rekli: **mogli so nam pomagati, pa nam niso.** Spomnite se, da bodete proslavljani kot osvoboditelji, da bode vaše ime častčeno in da bode vaš spomin večen.

Vzdignite se, da maščujete mrtve in da zadolžite žive, da bodete srečni v zavesti, da ste storili vse, kar vam je bilo mogoče, da rešite svojo domovino in svojce težkega jarma pod tujim gospodstvom. Vzdignite se, da pomagate braniti, pravice in svobodo svoje nove domovine, da pomagate osvoboditi svojo staro domovino in da vnidete v njo kot osvoboditelji.

KAJ ZNAČI SEPARATEN MIR Z AVSTRIJO

V zadnjem času se mnogo govori o tem, da se hoče Avstrija odtrgati nemškemu vplivu ter skleniti separaten mir, kar se je naveličala biti žrtev in orodje Nemčije. Osvoboditi se hoče zlorabljanja od strani Nemčije, ki jo je posili pognala v vojno, ter tako zopet stopiti v krog naprednih držav. Ne oziraje se na razmere med Avstrijo in Ameriko hočemo povdariti sledeče: Vojno Nemčije je odobraval skoro celi narod, dokler je bilo videti, da jo bo Nemčija dobila, ker je Nemčija (z izjemo Alzacije, Poznanjske in Slezije) enotna narodna država, ki je stavljala vsem slojem svoje svetovno stališče za vzgled velikih koristi. Vojna Avstro-Ogrske pa je bila usiljena na najbrutalnejši način večini narodov, ki niso videli in ki tudi ne bi imeli nikakih posebnih koristi od tega, da zagosponje Avstro-Ogrska na Balkanu, ker je ta vojna samo vojna ene dinastije, ene vojne klike, vojna maščevanja brutalne skupine proti mali Srbiji, katero so hoteli uničiti, ne toliko kot nevarno državo, temveč kot nevaren in učinkovit vzgled najbolj dovršene evropske demokracije. Vojna Avstro-Ogrske je mogla donesti kake koristi samo vladajočim fevdalnim razredom, dveh nasilno gospodujočih narodnih manjšin: nemške v Avstriji in madžarske na Ogrskem. (V Avstriji je 9.950.000 Nemcev proti 18.000.000 Nenemcem.)

Vojna Avstro-Ogrske je bila preventivna, vojna za ohranitev starega fevdalnega sistema nasilja nad nenemškimi in nemadžarskimi narodi, Čehi, (6.436.000), Poljaki, (4.967.000), Rusini, (3.519.000), Italijani, (798.000), Rumuni (3.225.000), Slovaki (2.040.000), najbolj pa nad Jugoslovani, Slovenci, Hrvati in Srbi, (7.010.270), katere so socijalno, gospodasko in politično tlačili in izkoriščevali nemški in madžarski plemiči in dvorni protežiranci. Dokaz temu je, da je Avstrija napovedala in započela vojno ter da se še danes bojuje, ne da bi bil vprašan in sklican parlament, medtem ko so deželni zbori povečini razpuščeni, narodni poslanci pa v velikem številu aretirani, ogrski parlament pa je bil po izbornem nasilju, kakoršnega si svobodna Amerika niti predstavljati ne more, ves v rokah ogrskega ministrskega predsednika grofa Tisze, ki je splošno označen kot glavni začetnik vojne dogovorjen z Nemčijo.

Ščititi in pardonirati Avstro-Ogrsko bi toraj značilo, ščititi tiranijo aristokratskega razreda, ščititi eno najbolj korumpiranih administracij in eno najbolj nazadnjaških srednjeveških dinastij proti ogromnim masam raznih narodov, katerih vsaki želi biti samostojen in svoboden in katere drži skupaj edinole v podlosti in zatiranju perfektna vojaško-policijska administracija.

Dinastija Habsburgov je obdržala vse znake reakcijonarnih dinastij srednjega veka; ona je v prejšnjih in poslednjih desetletjih svoje najsvečanejše prisege na ustavo in najsvečanejše obljube, da bo čuvala pravice narodov, najpodlejše prelomila (vzgled da to je politika zgodovina Čehov, Poljakov, Hrvatov, Srbov in tudi Madžarov,) ter gazila tudi mednarodne dogovore (aneksija Bosne in sedanje nezaslišane strahote v Srbiji). Hohenzollerci so se pokazali brutalne v mednarodni politiki, ali ne more se trditi, da bi bili tako brezčastni in pokvarjeni, kakor Habsburgovci, katerih družinska in politična zgodovina je en sam ne pregleden niz samih škandalov in vzgled perverznosti in degeneracije. Hohenzollerci imajo vsaj toliko poguma, da vzamejo na sebe tudi odgovornost, dočim se hočejo Habsburgovci tudi še sedaj, kakor doslej, kazati za nedolžno jagnje in neprostovoljno žrtev prusijanizma.

Svet je danes oglušen po vpitju na Nemuijo, vsled česar ne sliši krika miljijonov žrtev Avstrije. Svetu ni poznan niti stoti del strahot, katere je Avstrija pred vojno in tekom vojne izvrševala nad svojimi narodi in lastnimi podaniki. Svet misli, da je Avstrija narod, medtem ko je ona samo dvorska administracija, in vsled tega se svet ne upire, ko Avstrija prosi in zahteva, da se njeni deli ne odtrgajo od nje. Avstrija se v resnici ne sme raztrgati, ker se ne more: ona je sistem nepravičnosti, katerega je treba zamenjati s sistemom pravičnosti, demokracije in svobode. Ko pa se bo to zgodilo, ne bo ničesar več ostalo od Avstrije. Razčenite policijo in strmoglavite dinastijo — in Avstrije ne bo več, ostal pa bo mir narodov, katerih vsaki stremi po svobodi, za katero so tudi zreli: Nemci bodo šli v Nemčijo, Čeho-Slovaki bodo osnovali svojo lastno državo, Poljaki bodo ujedinjeni v Poljski, Rumuni v Rumuniji, Rusini v Rusiji, Italijani v Italiji, Madžari bodo zamisvoji, Jugoslovani, Slovenci, Hrvati in Srbi, pa bodo ustvarili skupno s Srbi iz Srbije in Črnegore svojo lastno državo.

V Avstriji bo toraj mogoča samo ena revolucija, ki bo omogočila narodom tako svobodo ujedinjenja, to je taka revolucija, po kateri bo konec Avstro-Ogrske. Vsako ščitenje in varovanje današnje Avstrije in oziranje na njeno licemerstvo znači toraj branjenje korumpiranega, reakcijonarnega in terorističnega sistema. Vsak separatni mir z Avstrijo in njen izstop iz nemške zveze bi značil samo okrepitev tega sistema in te dinastije. Vse to pa nikakor ne more biti cilj demokratske Amerike, ki je po svojem predsedniku izjavila, da se bori za pravice svoje in pravice človeštva, da morajo po tej vojni zadobiti vsi narodi svoje pravice in svobodo, kar velja zlasti za avstrijske narode.

Vzajemnost Jugoslovanov

—oOo—

Odkar so se naselili Jugoslovani v krajih, v katerih prebivajo še sedaj, pa do danes so se morali boriti s svojimi sosedi, ki so jim bili sovražni. Ti sovražni sosedje so bili vedno isti in so ostali do danes, todaj več nego tisoč let.

Jugoslovani imamo že od nekdaj štiri glavne sovražnike: Nemce, Madžare, Turke in Italijane. Vsi ti sovražniki so smatrali Jugoslovane kot eno samo narodno maso in so po tem tudi postopali z njimi. Kadar so bili Jugoslovani složni med seboj, bili v svojem boju in upiranju proti tem sovražnikom vspešni, medtem ko so zapadli suenjstvu, ko so bili nesložni med seboj in ko sovnasedli spletkam nasprotnikov, ki so se trudili, da bi jih razdružili.

Ko so dospeli Jugoslovani v svoje sedanje kraje, so bili poznani samo pod skupnim imnom Slovani. To je bil močan in ponosen narod, ki je odgovoril na primer leta 378., ko je zahteval avarski vodja Bajan od njih davek, sledeče: "Kateri človek je tako močan, da bi nas premagal? Namenili smo se, da osvojujemo tuje zemlje, ne pa da nam drugi odvzemajo naše. To bode naša navada, dokler bo boj in meč."

Šele poznejo so se pojavila med Jugoslovani plemenska imena: Hrvati, Srbi, Bolgari, medtem ko so obdržali Slovenci do danes svoje skupno ime. Skozi celo to dobo pa so se od časa do časa pojavili veliki narodni vodje, ki so skušali ujediniti vse južne Slovane in osnovati tako veliko skupno državo. Od leta 819. di 822. je voil Ljudevit Posavski ustajo proti veliki frankovski državi in ujedinil vsa plemena od Timoka do tirolske in mletačke meje. V istem času so započeli Hrvatje borbo z Mlečani in zadobili oblast nad Jadranskim morjem, tako do so jim morali plačevati Mlečani davek za svobodno brodarjenje.

Leta 896. so udrli Madžari v današnjo Ogrsko, in kmalo so se pričele borbe Jugoslovanov, zlasti Hrvatov z njimi. Leta 910. je postal hrvatski ban Tomislav, ki je pozaril Madžare, skupno s srpskim knezom Viščevićem pa dvakrat pozaril bolgarskega carja Simeona, ki je hotel prodreti do Jadranskega morja. Ko se je Tomislav proglasil prvim hrvatskim kraljem leta 925., je obsegala njegova država skoro zapadne Jugoslovane in znaten del vzhodnih.

Srbska država se je pričela razvijati s Časlavom (931 do 960) in razvijala se je lepo vzporedno s hrvatsko državo, in nikdar v zgodovini ni prišlo do prepira ali boja med Hrvati in Srbi, medtem ko so nasprotno obstojale med njimi politične sveze, med njih vladarji pa tudi družinske. Se manj pa je prišlo kedaj do spopada med Slovenci in Hrvati.

Nasprotno pa so se morali Jugoslovani neprestano boriti z Nemci, Mlečani, Madžari in z Bizancem. Slovenci so najprej padli v odvisnost od Nemcev, medtem se Hrvati skozi stoletja borili z Mlečani, in bili v teh bojih včasih zmagovalci, včasih pa premagani; borili pa so se tudi z Madžari, dokler ni nesloga hrvatskih velikašev privedla na hrvatski prestol ogrskega kralja Kolomana (leta 1102) in so bili Hrvati odcepljeni od Srbov, pozneje pa izgubili tudi Dalmacijo vsled madžarskega spletkarjenja.

Srbi so dotekaj napredovali in osnovali, boreč s Bolgari in Grki (Bizantinci) veliko državo. Leta 1355 je zapovedoval car Dušan Silni od Črnega morja do Jadranskega morja in od Donave do Egejskega morja. Na zapadu je skušala izvesti to, česar ni mogla doseči skrušena Hrvatska, svobodna Bosna in začela združevati pod svojimi lastnimi kralji okoli sebe vse Jugoslovane, in se kralj Tvrtko v zvezi s Srbi in hrvatskimi velikaši, ki so bili nezadovoljni z ogrskimi kralji, proglasil za kralja vseh Bosancev, Srbov in Hrvatov (leta 1377 in 1389.). Hrvatski bani Šubići so bili v zvezi s srbskimi vladarji in v sorodstvu z njimi, in tudi slovenski Ulrih Celjski (ubit leta 1456. od Madžarov) je bil v sorodstvu s hrvatskimi velikaši, za ženo pa je imel hči srbskega despota Gjurja Brankovića.

V času, ko so Turki v Carigradu zamenili Bizantince, so se Jugoslovani kupno borili proti njimi, osnovavši zopet eno narodno maso, kakor tudi vsakovrstni drugi vojni materijal. Edina nada Nemčije v zmago leži v tem, da se ji bode posrečilo izgladovati Anglijo. Slučaj se more dogoditi eden izmed stoterih, eden izmed tisočerih, ali mi moramo na vsak način že takoj v začetku preprečiti vsak tak slučaj. Ne smemo se v ničemur varati in treba je, da spoznamo, da je z uničenjem večjega/števila trgovskih ladij od strani nemških podmorskih čolnov zelo prizadeta angleška pomorska trgovina. To pa ne sme tako ostati, in vsled tega je naša prva dolžnost, da ji pritečemo v tem oziru na pomoč z vsemi našimi ladijami, ki so nam na razpolago, in da istočasno gradimo nove kot nadomestilo za potopljene.

Istotako je tudi naša dolžnost, priskočimo Rusiji na pomoč, ki je prestala težko in nevarno krizo in v kateri še danes ni vse na trdnih nogah. Na milijone ton municije,

KAJ JE NAŠA DOLŽNOST

Vse ameriško časopisje navdušeno pozdravlja vstop Amerike v svetovno vojno na strani zaveznikov, ki branijo svobodo in pravice človeštva. Zaveda pa se tudi, da so nastale iz tega korake za Zdr. države dolžnosti, tako napram njim samim, kakor tudi napram zaveznikom, in te dolžnosti je treba izpolniti, ako se hoče dovesti vojno do zmagoslavnega zaključka. Iz tega razloga pozdravljajo vsi listi korake in odredbe vlade, katere je podvzela v zadnjem času, da pomaga zaveznikom v njih in svojem boju proti sovražnikom človeštva. Za vzgled naj navedemo samo en članek iz ameriškega časopisja, ki se glasi:

Vesti o pomanjkanju hrane v Nemčiji in o stavkah delavcev v tovarnah za izdelovanje municije so zbudile naše zanimanje in našo pozornost. Te vesti niso nepotrjene. Napravili pa bi največjo napako, kolikor jih je še kedaj napravil kak narod, ako bi mislili, da bo glad prisilil Nemčijo, da odneha, in to kmalo, in da imamo mi zaradi tega dovolj časa, da se pripravljamo, ker bi bila tako vojna prej končana, predno bodemo mi pripravljeni. Nemčija bo prenašala nesrečo do poslednje stopinje, kajti v nobenem drugem narodu ni takega prepričanja, da se mora vse žrtvovati in doprinesti za državo, kakor ravno v Nemčiji. Narod je udan vladi in vsled tega ne bo prosila ta vlada za mir prej, dokler ne bode do tega prisiljena, ko bodo vsa njena sredstva izčerpana. To pa more trajati še eno leto, mogoče tudi še dve, določno ne more ničče tega vedeti.

Vemo, da se bodemo pregrešili proti nam samim, proti našim zaveznikom, kakor tudi proti stvari, zaradi katere in za katero se danes vse žrtvuje, ako ne bodemo kar najbolj pospešili naših priprav. Nemčija je bila zadeta po našem vstopu v vojno, in železni živci so se zavedli po naš i hitri odločitvi za odglasovanje velikega posojila sedem bilijonov dolarjev, o kakoršnem še ni odglasoval noben narod. Nemčijo je treba tudi še nadalje zadeti in pogoditi, ker je to pravilo vojne, da se ne sme dovoliti sovražniku oddiha; to pa bode le tedaj, ako bodemo nemudoma nabrali veliko vojsko, katero bodemo postavili njeni vojski nasproti na bojnem polju. Ako bodemo s tem odlašali, bo to njo bodrilo, kar bode le nam samim na škodo.

Istočasno je naša prva naloga in dolžnost, da odpošljemo z največjo brzino in v čim obilnejši meri zaveznikom hrane in municije, kakor tudi vsakovrstni drugi vojni materijal. Edina nada Nemčije v zmago leži v tem, da se ji bode posrečilo izgladovati Anglijo. Slučaj se more dogoditi eden izmed stoterih, eden izmed tisočerih, ali mi moramo na vsak način že takoj v začetku preprečiti vsak tak slučaj. Ne smemo se v ničemur varati in treba je, da spoznamo, da je z uničenjem večjega/števila trgovskih ladij od strani nemških podmorskih čolnov zelo prizadeta angleška pomorska trgovina. To pa ne sme tako ostati, in vsled tega je naša prva dolžnost, da ji pritečemo v tem oziru na pomoč z vsemi našimi ladijami, ki so nam na razpolago, in da istočasno gradimo nove kot nadomestilo za potopljene.

Istotako je tudi naša dolžnost, priskočimo Rusiji na pomoč, ki je prestala težko in nevarno krizo in v kateri še danes ni vse na trdnih nogah. Na milijone ton municije,

SLOVENSKI SVET

IZHAJA VSAKI ČETRTEK

.LASTNIK IN IZDAJATELJ "JUGOSLOVANSKI NARODNI SVET". WASHINGTON, D. C.

UREDNIK IVAN MOŽINA

Naročnina za celo leto: $1.50; za pol leta 75 centov.

Oglasi po dogovoru. Vsa pisma in naročnina naj se pošilja na "SLOVENSKI SVET", 932 Southern Building, WASHINGTON, D. C.

SLOVENSKI SVET

(THE SLOVENIAN WORLD)

ISSUED EVERY THURSDAY

OWNED AND PUBLISHED BY THE "SOUTH SLAVIC NATIONAL COUNCIL", WASHINGTON, D. C.

Subscription rates: One year $1.50; Six Months 75 cents.

Address: "SLOVENSKI SVET", 932 SOUTHERN BUILDING WASHINGTON, D. C.

katera je bila poslana od tu in iz Japonske v Rusijo, je ležalo v raznih pristaniščih ali pa je bilo odposlanih na napačna mesta, samo da ni dospela vojakom na fronto, kar so povročili zaupniki, sluge carske vlade. Rusija potrebuje danes nujno pomoči, predvsem denarne pomoči. Zdr. države ji morajo poslati ta denar brez odlašanja. Istotako potrebuje tudi naše moralne pomoči in bodrenja, da ne podleže nemškemu vplivu in nevarni nemški propagandi za separaten mir, katera nevarnost še danes ni popolnoma odstranjena.

Kaj moramo mi dati v pomoč, nam je povedalo francosko in angleško poslanstvo, ki je dospelo v Ameriko. Toda ali nam je treba to še posebej pripovedovati? Ali ne vemo mi sami, da potrebuje Anglija in Francija predvsem hrane, njih vojske pa municije in oroža; da potrebuje Rusija denarja in vsakatere druge pomoči proti nemškim napadom, ki so naperjeni nanjo od znotraj in zunaj? Glavne udarce odbija sedaj Francoska in Angleška na zapadnem bojišču. Da ni bila Rusija izdana po svoji lastni vladi, ali bi ne mogla danes tudi ona odgovarjati na nemške udarce na zapadu in prisiliti Nemce, da zapuste ozemlje, katero so osvojili v času, ko so bili samo Uoni pripravljeni za boj?

Naše dolžnosti so toraj jasne in vsled tega jih moramo izpolniti v polni meri, da tako pomagamo našim prijateljem do tedaj, dokler ne bode tudi naša vojska v stanu, da stopi v zvezi z drugimi v močnih vrstah našemu skupnemu sovražniku nasproti na bojnem polju.

VOJNA AVSTRIJE PROTI LASTNIM NARODOM

(Nadaljevanje in konec.)

8. Medtem ko so bili bolehni in stari možje in ženske skoro popolnoma iztrebljeni ,so pognali njih sinove in može v vojno službo in jih poslali v prve vrste na fronti, od koder so se povrnili, ranjeni in pohabljeni na svoje domove, katere so našli razrušene in opustošene, ne po sovražnikih, temveč po taisti upravi, za katero so prelili svojo kri. To novačenje za armado med prebivalci južnoslovanskih pokrajin je bilo trido štirikrat večje v primeri z onim med Nemci ali Madžari v monarhiji. **Dejstvo je, da je bilo 14 do 16 odstotkov vsega jugoslovanskega prebivalstva poklicanih v vojno službo. Izgube jugoslovanskih polkov znašajo 65 odstotkov.** Poslanec Hrvoj je izjavil na seji hrvatskega sabora v Zagrebu dne 16. decembra 1916: **"Izgube polkov iz zagrebškega okrožja znašajo 70.000 mrtvih." Dejstvo je toraj, da znašajo celokupne izgube jugoslovanskega prebivalstva v Avstro-Ogrski (katero je štelo pred vojno sedem milijonov duš), vštevši tudi, strašne izgube nedoletnih otrok, kateri so bili iztrebljeni po raznih. boleznih, najbrže nad en milijon oseb.**

9. Poslušujoč se vojnega stanja, ki je proglašeno sedaj skoro po celi avstro-ogrski monarhiji, **skrbi vlada za najbrutalnejše razmarodvanje v vseh jugoslovanskih pokrajinah. Na stotine jugoslovanskih šol so zaprli, medtem ko so istočasni otvorili nemške in madžarske šole v nekaterih jugoslovanskih krajih.** Cirilica, katero so izključno rabili Srbi, je bila prepovedana, in knjige, tiskane s to abecedo, so bile konfiscirane in uničene. Pravoslavno vero kruto preganjajo. **V slovenskih pokrajinah so do aprila 1915 aretirali šestdeset katoliških duhovnov, Hrvatov in Slovencev. V Bosni ni sedaj niti enega pravoslavnega duhovna, dasi prebiva ondi 825.000 pravoslavnih oseb. V pravoslavni diecezi Sarajevo je bilo obešenih 67 duhovnov. Avstrijska armada je razstrelila cerkve z dinamitom.** Nad 50 publikacij in drugih političnih listov v Bosni, Hrvatski in Dalmaciji je vlada prepovedala. Knjige, katere so spisali srbsko-hrvatski pisatelji in ki so bile tiskane v Avstriji pred 50 ali 60 leti, so bile prepovedane. Te knjige so bile pred vojno čitane v avstrijskih šolah in njih pisatelji so bili dopisovatelji avstro-ogrskih akademij in literarnih družb. Tudi verske knjige in knjige, ki vsebujejo edinole cerkvene stvari, so bile prepovedane.

10. Vsi odličnejši Jugoslovani, ki so našli ob začetku vojne pot iz Avstro-Ogrske in ki so podvzeli kakoršnokoli akcijo proti vladi v njih domovini, so bili proglašeni krivim izdaje, njih lastnina pa je bila zaplenjena. Vsi člani takozvanega Jugoslovanskega, Odbora v Londonu (nekateri izmed njih ameriški državljani, kakor dr. Biankini iz Chicaga, prof. M. I. Pupin iz New Yorka in Rev. N. Grškovič iz Clevelanda) do bili obtoženi veleizdaje in obsojeni, njih družine v Ausrtiji pa so bile internirane in izgnane. **V uradnih avstro-ogrskih glas-ilih je bilo uradno razglašeno v informacijo delavcem v Ameriki, ki so avstro-ogrski podaniki, da bodo po svoji vrnitvi v domovino obtoženi izdaje in obsojeni v deset — do dvajsetletno ječo, ako so delali v tovarnah, kjer se izdeluje municija za zaveznike.** Avstrijski konzuli in njihovi agentje so objavili to naznanilo in svarilo v nekaterih listih, tiskanih v Ameriki v tujem jeziku pod pokroviteljstvom in z denarno podporo avstro-ogrske vlade. Ti potrjuje dejstvo, da je justični department Zdr. držav zelo zaposlen s tem delovanjem avstro-ogrskih agentov.

11. Vse te čine so zakrivile avstro-ogrske vojaške in civilne oblasti nad Jugoslovani, ki bivajo v avstro-ogrski monarhiji, to je, **nad lastnimi podaniki.** Navedeni slučaji ne vsebujejo zločinov in ubojstev, katere so izvršili avstro-ogrski vojaki nad prebivalstvom v zasedni Srbiji in Črnigori, katere **grozovitosti so potrjene po uradnih poročilih vlade in raznih komisij, kakor tudi po nepristranskih nevtralnih opazovalcih, kakor na primier po dr. Viktor Kuhneja in dr. Reissu, vseučiličkem profesorju v Lausanne, Švica.** Ta grozodejstva se izvršujejo sedaj, ko ima Avstrija in njena zaveznica Bulgarija skoro celo Srbijo v svoji oblasti, v vedno večji meri. Po uradnih poročilih srbske vlade so avstro-ogrske oblasti, deportirale, odkar je bila Srbija zavzeta, **nad 80.000 možkih, žensk in otrok in jih internirale v okuženih taboriščih v Avstro-Ogrski,** kakor so to delali Nemci v Belgiji, medtem ko so deportirali Bulgari iz onega dela Srbija, kateri se nahaja v njihovih rokah, nad 10.000 družin v Bulgarijo.

Z ozirom na to zmašajo celokupne izgube Jugoslovanov na ubitih, ranjenih, usmrčenih in na onih, ki so umrli za različnimi boleznimi, okoli dva milijona, to je ena šestina celega. plemena.

Civilizirani Amerikanci, potomci Washingtona in Lincolna, rojeni in vzrestli v svobodi in neodvisnosti, bodo težko razumeli in še težje vrjeli, da se morejo take stvari, kakor so tu opisane dogajati v dvajsetem stoletju in da bi mogla vlada civilizirane dežele, kateri **vlada kršanski monarh** biti kriva takih grozovitosti. Ameriško prebivalstvo bo težko zapopadlo, da more biti kedo ustreljen ali obešen samo radi tega, ker je čital časopise, ki so bili tiskani v Ameriki ali Srbiji, ker je pripadal vzgojevalnim in izobraževalnim društvom ali antialkoholnim zvezam, ali ker je nazval svojega soseda, ki je iste krvi in jezika, pa bodisi katoliške ali mohamedanske veroizpovedi, brata. Toda ni se čuditi, da šo se dogajale take stvari in se še vedno dogajajo v deželi, katere ministrski predsednik, eden največjih in glavnih povzročiteljev sedanje svetovne vojne, je postavil za dogmo: **"da ni v tujih deželah ne morale. ne obljub, ne častne besede... dani v vojnem času samo vse dovoljeno, temveč da je tudi dolžnost, da se upotrebijo vsa sredstva, s katerimi se naj zagotovi zmaga; da je dovoljeno sumničiti, sramotiti, obsojati..."** (besede ogrska ministrskega predsednika grofa Tisze, katere so bile tiskane v njegovem glasilu "As Ujsag" 9. septembra 1916.) V taki deželi je vse mogoče.

To je edini vzgled v zgodovini, da je kaka dežela tako okrutno preganjala osem milijonov svojega lastnih prebivalcev, medtem ko je pognala vse moške od 15. do 60. leta v prve bojne vrste in jih s strojnimi topovi prosila, da streljajo na lastne brate Srbe in Ruse, medtem ko so bile v domovini pregnane njih družine iz monarhije ali pa internirane, ali obešene ali ustreljene, njih imetje pa konfiscirano .

V imenu človekoljubja in pravice, v imenu stotisočev, ki so bili po nedolžnem preganjani in oropani svobode in pravice, najodločnejše protestiramo proti takemu barbarstvu modernega časa, in zahtevamo, da se zatre ta krvoločna zvez dvajsetega stoletja, ta krvižejna hijena, ta najponižnejša dekla Prusije, ta sestra Turčije, ta brutalna habsburška monarhija in da se da svoboda in neodvisnost njenim narodom, ki so v vseh svojih dejanjih pokazali, da so jo vredni, in dokazali, da so zmožni vladati same sebe in odločevati o svoji lastni usodi, narodi, ki so imeli svoje lastne države in uprave dolgo prej, predno j e počela Avstro-Ogrska eksistirati..

ZAKAJ JE TREBA AVSTRIJO ZRUŠITI?

Austro-Ogrsko, to deklo in privesek Nemčije, to pajdašinjo Turčije in Bolgarije, to veliko tamnico narodov, to zaščitnico mračnjaštva in brezpravnosti, to največjo sramoto dvajsetega stoletja je treba uničiti zato:

Ker je to država nemško-madžarske manjšine, kateri so na čelu srednjevek, ki grofi in plenači s korumpirano cesarsko rodovino, ki brezobzirno gazi in preganja vse, kar ni nemškega ali madžarskega. — **"To mi nič mar, ker od tega nima moja hiša nikake koristi",** to so bile besede, s katerimi je Franc Josip vedno odbijal najpotrebnejše in najelementarnejše zahteve narodov pod njegovo upravo.

Ker je to država, v kateri ustanavljajo Nemci in Madžari organizacije, ki **zahtevajo v imenu "kulture" uničenje češkega naroda,** medtem ko propovedujejo nemški učenjaki, kakor Haeckel, Momsen, in drugi, v imenu iste nemške kulture, da je treba iztrebiti balkanske **Slovane.**

Ker je to država, v kateri misli Madžar, da **Slovan ni človek, da je Jugoslovan še veliko nižji od Slovana, neke vrste o ostudno bitje, katero ubiti je pobožno in zaslužno delo** (E. Denis.)

Ker je ta država velika tamnica narodov, v kateri jih sistematično in zločinsko preganjajo in iztrebljajo in v kateri jih s satansko zlohotnostjo ščuvajo enega na drugega. Jezuitska deviza: **"Divide et impera!" in "namen posvečuje sredstva" vlada in kraljuje v vsakem slučaju in pri vsakem državnem postopanju.**

Ker je to država, v kateri ni novep narod tako preganjan in izstrebljevan, kakor naš jugoslovanski narod. **Kar so dali Angleži črncem v svoji najoddalje nejši koloniji, to odreka in ne da Avstro-Ogrska nešemu narodu, ki je starejši od nje in katerega so priklenili Habsburžani z lažnjivimi, verolomnimi prisegami nase.**

Ker je to država, v kateri se pravica trajno tepta, medtem ko njene zagovornike zapirajo in ubijajo, samo zato, **ker so bolj ljubili svoj narod, kakor pa da bi služili sebičnim interesom avstro-madžarske dinastije in državne ideje.** Da ne segamo predaleč v preteklost, spominjamo samo Husa, Zrinija, Brankovića in Frankopana, ki so bili vsi uničeni po nedolžnem, ker je tako zahteval državni inters Avstro-Ogrske.

Ker je to država, v kateri **ima kak žandar, navaden razbojnik in tat večje pravice in večjo oblast, kakor pa kak narodni poslanec** (general Sarkotič, governer Bosne).

Ker je to država, v kateri je več vohunov, kakor v vseh deželah na svetu skupaj. **"Mi sami ne moremo ničesar podvzeti in storiti, ker tudi nas vohunijo oni "zgoraj"** — tako je izjavil v trenutku iskrenosti hrvatski ban, povsem dvorski človek in petoliznik. Sodi se, da je samo v Zagrebu okoli 5000 vohunov.

Ker je to država, v kateri primejo oblasti na najbolj prostaško denuncijacijo takega plačanega vohuna najodličnejše in najboljše ljudi in jih postavljajo pred sodbo. **Na sodniji se takemu vohunu več veruje, kakor pa izpovedi 20 ali 30 odličnih meščanov.**

Ker je to država, v kateri se predlagajo vohuni in ovaduhi na višjem mestu "za odlikovanje" in v kateri se navadno odlikujejo z najvišjimi odlikovanji. Kakšna pa je njihova moralna vrednost, se razvidi iz besed dr. Friedjunga, poznanega klevetnika in Jugoslovanov, ki se je o glavni priči agentu provokaterju, proti srbsko-hrvatski koaliciji, zloglasnem Nastiču izrazil, da je to "človek, katerega je mogoče pregoveriti samo s pestjo".

Ker je to zemlja, v kateri izjavlja governer okupirane Srbije, **da je največja nesreča za Srbijo to, ker je ima mnoga šol, in je vled tega zaprl vse srbske šole, namesto njih pa otvoril nemške in madžarske.**

Ker je to država, v kateri je samo v eni, po njej nasilno okupirani provinci, Bosni, **za 1.800.000 prebivalcev samo 251 šol, medtem ko je za 2402 žandarja 266 kosarn. Za izobrazbo se potroši na leto 675.790 kron, za žandarmerijo pa 3.753.289 kron.**

Ker je to država, v kateri obsojajo v smrt na vešalih osebe samo zato, ker **so širile prosveto, osnivale sokole, ustanavljale društva proti alkoholizmu, in delovale za ekonomsko povzdigo naroda.** (Banjaluški obsojenci.)

Ker je to država, **v kateri se obsojajo dijaki srednjih šol v ječo za več let, kakor jih štejejo sami, samo zato, ker so otvarjali čitalnice, držali poučna predavanja za narod in prirejali koncrete.**

Ker je to država, v kateri se zabranjuje liste, prepoveduje cirilica, podirajo tiskarne, zaplenjujejo in sežigajo knjige, celo naučne in nabožne, ki so bile tiskane pred 50imi ali več leti v ravnoisti državi, potem ko so bile odobrene od državne cenzure.

Ker je to država, v kateri se narodni spomeniki barbarsko podirajo, cerkve in monastirji z dinamitom razstreljujejo, njihove umetnajo, cerkve in monastirji z dinamitom razstreljujejo, njihove umetnine in dragocenosti ordinarno razmetavajo, slike kradejo iz muzejev nine in dragocenosti ordinarno razmetavajo, slike kradejo iz muzejev in odnašajo na Dunaj in v Budimpešto, knjige iz narodnih knjižnic in odnašajo na Dunaj in v Budimpešto, knjige iz narodnih knjižnic pa kradejo in sežigajo.

Ker je to država, v kateri se sodnije največja komedija in katerih predsedniki izjavljajo, da so jim naredbe vlade bolj svete, kakor sami zakoni.

Ker je to država, v kateri so v jugoslovanskih pokrajinah sodniki Nemci, ki so bili že sami obsojeni zaradi prestopkov. O nekemu sodniku v banjaluškem procesu, svet Hoffman-Mayerju, je izjavil profesor na dunajskem vseučilišču, grof Adalbert Scheck, bivši šef pravosodja v Bosni, da je dotičnik (Hoffman-Mayer) toliko sodnik, kakor njegov jetničničar."

Ker je to država v kateri se ljudje obtužujejo in obsojajo na smrt ne za storjene zločine, temveč na podlagi sumničenja, da so gojili misli, nepovoljne za upraviteljske kroge.

Ker je to država, v kateri se ljude obtužujejo in obsojajo zaradi prestopkov katere so storili v času, ko pričajo javni organi taiste države sami, da so bili obtoženci tistega dne in ob tistem času več kot 200 km od označenega mesta. (Dr. Nežič.)

Ker je to država, v kateri so škandalozni in monstrozni procesi zaradi "veleizdaje" in "razžaljenje veličanstva" stalno na dnevnem redu. Način, kako se ti procesi vodijo, je nezaslišan v svetovni zgodovini Nikdar se še ni dogodilo, da bi kak minister z lastno roko in v svoji pisarni napisal lažnjive falzifikate, s katerimi bi hotel politične nasprotnike in ves narod spraviti na vešala (grof Forgac).

Ker je to država, v kateri se obsojajo nje podaniki na 1 do 20 let ječe, mnogi tudi na sečala, samo radi nasednjih stvari:

"ker so hvalili Srbe in Črnogorce", ker so govorili obsojencem, ker so kritizirali oblasti zaradi zapiranja grško-vzhodnih prebivalcev, ker so odobravali atentat, ker so prejeli priporočeno pismo iz Belgrada, ker so izkazali ranjenim srbskim vojakom uslugo (dali so jim piti vode in kavo), ker so se nepovoljno izrazili o kakem vladnem uradniku, ker so rekli: tu vlada zlo in krivica, ki bo pa prenehala, ko bodo med našimi zagrmeli topovi (navedli so ime mesta), ker so li, da je kralj čolvek, kakor mi, ker je hodila deca v šolo v Srbiji, ker so citali naše časopise iz Amerike, ker so naši pri njih posetnico prijateljev, ki niso bili vladi povolji, ker so Hrvati rekli, da so Srbi njih bratje, Rusi pa njih rojaki, ker so ši nekdo v Belgrad (z dovoljenjem vlade), ker so peli "Hej Slovani", ker so rekli, da so kozaški častniki "šik", ker so Srbe imenovali brate, ker so s cvetjem obsipali srbske vojake, ker so izpustili Srbi njihove sinove in brate, ki so padli v srbsko ujetnistvo, na svobodo, ker je dobil kot begunec podporo od uredništev srbskih listov, ki so nabirali za te nesrečnike milodare, ker je vrgel kamen na železniško progo, ker je pozval goste na proslavo, ker je rekel o obsojencu, da se je držal pri sodbi kot junak, ker je rekel Srb iz Bosne, da je srbske, a ne bosanske narodnosti, itd. itd.

Ker je to država, v kateri tirajo pred sodnijo tudi otroke štirih let zaradi veleizdaje.

Ker je to drzava, v kateri streljajo nedolžne ljudi ža čine, katere so izvršili njim popolnoma neposnani ljudje, s katerimi nimajo oni nikake zveze.

Ker je to država, katera je obsodila ves naš narod 12.000.000 ljudij, na smrt na vešalih. "Najbolje je, da grem na ulice s številnimi vojaki in žandarji in da dam vsakega, ki mi pride nasproti, zapreti. Ali ta načrt je neizpeljiv, ker bi moral dati zapreti tudi same vojake!" — tako se je izrazil šef špionaže v južni monarhiji, ki obžaluje, kakor Caligula, da nima nah narod samo ene glave, da bi mu jo mogel z enim samim udarcem odrobiti (von Rakasovic).

Ker je to država, v kateri je bilo dosedaj aretiranih, interniranih, izgnanih iz dežele in vzetih za talce nad 200.000 oseb, možkih, žensk in otrok, naše krvi in našega jezika, njih imetje pa zaplenjeno v korist državne blagajne; vrednost tega imetja znaša nad 1.000.000.000 kron.

(Konec prihodnjič)

SHOD V CHICAGU

Dne 2. maja t. l. je priredila Slov. Nar. Zveza v Chicagu javen shod, ki je bil za tukajšne razmere še dosti dobro obiskan. Predsednik podružnice g. Pokeljšek je pozdravil navzoče v imenu Zveze ter predstavil glavna govornika, Rev. Kebeja in g. Ratkovića, kot zastopnika predsednika Jug. Nar. sveta v Ameriki, dr. A. Biankinija, ki je bil vsled posla zadržan, da se ni mogel udeležiti shoda. Tajnik podružnice, g. Skala je v kratkih besedah razložil pomen shoda in pozval Slovence, da pristopijo v Slov. Nar. Zvezo, ker bodemo le združeni lahko dokazali svetu, posebno pa Zdr. državam, da nismo Slovenci tak narod, kakoršnega so opisali naši sovražniki, pod katerih jarmom smo imeli tata, razbojnika in sodnika v eni osebi, ki je kriva vsega našega gorja in ubostva, temveč narod z demokratskimi načeli, ne želeč si nikdar več habsburške hiše za svojega vladarja.

Rev. Kebe, član Jug. Nar. Sveta, se je zahvalil odboru, ki je priredil shod, ter povdarjal, da je potrebno, da se evangelij jugoslovanskega bratstva in demokratizma ter svobode razglasi po naših dejanjih in vzgledih v zadnje slovensko naselbino. Ni treba poslušati krivih ,od avstrijske vlade naščuvanih prerokov. Vzgled naj nam bode Severna Amerika, **kjer so vsi uradniki, od najnižega do predsednika službniki amerikšega naroda, ne pa, kakor v Astriji, kjer so narodi službniki cesarja.** Kerje posegla nemška imperjalistična blaznost v ameriško svobodo, so Zdr. države posegle v boj in stopile na stran pravice in svobode. Nekateri so proti Angliji, češ, da svoje lastne narode zatira. Pomisliti je treba, da so Angleži imeli prvi svobodo. Vse njih kolonije so vzgled angleškoga demokratizma. Angleži so bili tudi prvi ki so na visokem morju preganjali trgovce s sužnji. Nemčija in Avstrija nis odali svojim narodom ustave, temveč pišejo postave od cesarja izvoljeni ministri. — **V zrok**a, zakaj so nekateri Slovenci proti Jugoslaviji, ni do danes še nikče navedel. Slovenska Liga ni ničesar drugega zahtevala, kakor to, da si slovenski narod piše sam svoje postave in pravice. Obrnili smo se k tistim, ki so na zgodovine, naše krvi in naše volje. Jug. Odbor v Londonu sestoji iz članov, katere je ljudstvo v starem kraju izvolilo, da ga zastopajo na Dunaju in v Pešti: on ima pravico, da ga zastopa tudi v inozemstvu, zlasti v sedanjih važnih in zgodovinskih časih. Hohenzollerncem in Habsburžanom ne moremo verovati, ker so vedno prelomili dano besedo. Vrjamemo pa besedam vlad, katere je izvolilo ljudstvo, to so zavetniki, ki ne bodo prelomili dane besede. Tudi v stari domovini so rojaki za Jugoslavijo. Kralj Matjaž je volja naroda. Vstala bo! — Samo navdušenje in besede so zastonj, ako ne bodemo tudi z dejanjem pokazali, da smo res za svobodo. Treba je nekaj žrtvovati, in za to so odprta vsakovrstna pota. Domovina plaka za sinovi in hčerami tostran oceana. Pomagajte ji toraj, vsak po svoji moči. **Iz ameriške zgodovine se učite žrtvovati za svobodo, enakost in bratstvo!** Pristopite k Slov. Nar. Zvezi, da bode število zavednih in svobodo ljubečih Slovencev polno.

Hrvat dr. Ratkovic je orisal delovanje Jug. Odbora v Londonu in opisal zapreke, s katerimi se mora boriti. Oči odgovornih mož mora obrnjene na nas, ki živimo v svobodni deželi, češ, koliko pomagamo v naši skupni borbi mi, ki smo svobodni? Zato je treba, da stopimo vsi v močno organizacijo (Slovenci v Slov. Nar. Zvezo), da tako v resnici dokažemo našo voljo, da nočemo več služiti tujcu na domačih tleh, da smo v resnici Amerikanci v vzgledih in dejanjih. **Jugoslavija že obstoja, in to na bojnem polju, kjer se bratje Slovenci, Hrvatje in Srbi bojujejo skupno proti istemu sovražniku. In če prelivajo naši bratje svojo kri za isto svobodo, katero želimo tudi mi, ni — li tedaj tudi naša dolžnost, da tudi mi žrtvujemo vsaj malenkostno svoto, katere ne bodemo niti pogrešali? Kedor nasprotuje bratstvu in sreči Slovencev, Srbov in Hrvatov, ta nasprotuje i sebi in vsemu človeštvu.**

Hrvatski tamburaši so nato zaigrali ameriško himno, katero so navzoči poslušali stoje.

Po predlogu tajnika g. Skale je shod soglasno zaključil, da se sestavi po vsebini govorov resolucija, katera se naj brzojavno sporoči predsedniku Wilsonu, vsem angleškim časopisom v Chicagu in vsem slovenskim listom v Zdr. državah. — Predsednik je nato zaključil velepomembni javni shod s pozivom in prošnjo, da bi Slovenci pristopili k Slov. Nar. Zvezi.

Poročevalec.

POZOR SOMIŠLJENIKI V CLEVELANDU

Gospod F. K. Bauzon, trgovec s šivalnimi stroji, noži, britvami in raznimi potrebščinami je prostovoljno prevzel zastopništvo za Slovenski Svet v Clevelandu. Opozarjamo tedaj naše somišljenike, katerim je iz kakoršnegakoli vzroka težko ali sitno, da bi poslali sami naročnino, da jo morejo uplačati gu g. **F. K. Bauzonu, 5920 St. Clair Ave., Cleveland, O.,** ki je upravičen izdajati pravomočna potrdila za prejeto svoto.

Vrlega rodoljubu g. Bauzona toplo priporočamo vsem našim somišljenikom, da se v slučaju potrebe obrnejo nanj, ker smo prepričani, da jih bode v vsem posteno in dobro postregel.

Upravništvo Slov. Sveta.

Klic k vstajenju!

Borba za življenje naroda se bliža koncu. Zgodovina bo imela marsikaj zapisanega o tej borbi, v kateri se je borila dobra in slaba stran naroda med seboj, s konečno zmago dobrega, zmagonosno kokrakajočega na poti do cilja, nosečega pred seboj bakljo edinstva in svobode. Uničen je črv, svetloba se je zmagonosno razlila nad mraком, zavetjem onih, ki želijo narodu propad v morju sovraštva, katero je konečno premostila duša našega naroda — pustila je le sledove borbe za čas napredka, ki bode zadnji madež s čela opral s krvjo žrtev, mučenikov, branečih prag dedščine, katero so nam zapustili naši očetje.

Slava vam, biseri z Gosposvetskega prestola... Vonj cvetlic, zrastlih na poljih muk in trpljenja, nam je dal novo moč, a sovražniku se spleta močnejša veriga od mož, ki se zavedajo pomena in klica srca v prepojenem telesu. Zavedajoč se moči svežega duha je podalo novo lice in čar zemlji, v katero kličejo sinove njih matere, ki želijo dati otrokom Ljubezen, ki je bila okovana v prošlosti in rešena sedaj z mečem, katerega so jim usilili tirani solnca in sužnji teme. Naprej, jarma proste, močne čete, prihitite k nam, ki želimo prisostvovati vstajenju nove dobe, katero nosimo mi, sinovi železa.

O, vi, prvi med prvimi, prišel je čas, da napravite izkušnjo, katero ste tako dolgo čakali. Pol stoletja je minilo, odkar se je zasadilo drevo, in narod želi plodu devesa, negovanega z nežnostjo in ponosom naše nežnočutеče slovenske duše. S krojev očistimo mi, armada naroda, prah, ki jih razjeda, hoteč otemniti pomen vsake najmanjše stvari, ki je nam sveta... Sokoli, bratje, pridružimo čin besedam, katere so izgovorili naši veliki možje slave, katero so širili s svojimi neumrljivimi deli. Zavedajmo se, da je padel bič tujvec najprej po nas in naših, kateri nas kličejo na polje maščevanja, da utopimo tako enkrat za vselej v njegovi lastni pohlepnosti stremljenja sovražnika, ki je zoprn vsemu svetu, ker je razdrl vezi, vodeče do zbližanja vseh narodov. Naj ne bo nobenega med nami, da ne bi pohitel z nami tja, kjer nismo tujci in ne podlaga nadaljnjega izkoriščanja od strani posameznih krvosesov, kajti njihova moč in slava je otemnela pred bataljoni, v katere spada vsak Slovenec, Srb, Hrvat!

Francoska zemlja pozdravlja prve bataljone, ker vidi v nas one, katerim je vsadila v srce demokratizem in dala podlago za združenje troimenega naroda.

Sledimo tem bratom v vrednem številu, kajti od nas zahteva naš dom za bodočnost nepremagljiv zid; kot zidarji smo poklicani in dolžni smo, da se vsi odzovemo klicu bratov, ki nam služijo v vzgled, ki je vreden posnemanja. Mi vsi, združeni, moramo prisostvovati kresu, ki bo plamtel po vseh gričih in holmih naše divne zemlje, iz katere se dviga plamen ljubezni, po bitki za vstajenje, v katero nas kličejo svojci, in dolžni smo pokazati stotisoč pesti na braniku lepe naše domovine!

Pridružite se vsi armadi sokolskih prostovoljcev, da pohitimo skupno na mesto dolžnosti, kamor nas kliče ta svobodna zemlja, da rešimo svojce tujega zmaja. Vsa pojasnila daje Jugoslovanska Sokolska Zveza, 1402 E 4. St., Cleveland. O.

Vekoslav Adamič.

(Slovenski listi so naprošeni, da ponatisnejo ta članek.)

JUG. VSEUČILIŠKA OMLADINA PREDSED. WILSONU

Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je mogo jugoslovanskih vseučiliških dijakov, ki so bili že od nekdaj glava in srce vega jugoslovanskega gibanja, pobegnilo iz Austro-Ogrske v Srbijo, kjer so se s srbsko vojsko hrabo borili za osvoboditev Jugoslovanov izpod avstro-ogrskega tiranstva. Boriti se niso hoteli v prid svojoh tiranov proti svojim lastnim bratom, temveč z njimi vred za osvoboditev naroda in domovine.

Ko se je morala potem srbska vojna umakniti pred preveliko nadmočjo sovražnika s srbskega ozemlja, je šla tudi jugoslovanska omladina z njo, prekoračila srbke meje, nato pa se razšla na vse strani sveta, da deluje v tujih deželah v prid ujedinjenja in osvoboditve Jugoslovanov. Povsod, kjer so se ustanovili, so osnovali posebne odbore, katerih namen je, seznanjati tuje vlade z našimi težnjami in jim predočiti upravičenost naših zahtev.

Taki odbori so se osnovali v Švici, na Francoskem, Angleškem, v Rusiji in v Ameriki, kjer se poslušijo vsake prilike, da pridobe nogočne zaveznike za naša stremljenja. Ponovno smo že priobčili izjave in manifeste teg odborov jugoslovanske mladine, in tudi danes prinašamo tako adrese jugoslovanske vseučiliške mladine na Francoskem predsedniku Wilsonu, s pismom na ameriškega poslanika Sharpa v Parizu. Adresa je bila sestavljena 11. marca povodom predsednikove izjave, da se bo Amerika vedno zavzemala za svobodo in neodvisnost vseh narodov, tako velikih, kakor majhnih, in bila izročena poslaniku Sharpu zadnjega marca.

Pismo poslaniku Sharpu se glasi:

"Gospodu Sharpu, poslaniku Zdr. držav
v Parizu.

Vaša Ekscelenca!

Jugoslovanska vseučiliška mladina v Parizu Vas najiskrenejše prosi, da blagovolite v svoji ljubeznjivosti dostaviti priloženo adreso Njegovi Ekscelenci predsedniku Zdr. držav Severne Amerike.

Ta adresa ima namen, da potrdi, kako resnične in globoke so misli in čustva velikega ameriškega branitelja demokratskih idej.

Na primer:

Da je svoboda in ujedinjenje malih narodov izraz morale velikih narodov in da je njihovo kulturno razvijanje pod prave in humanitarne civilizacije. Dalje: današnja evropska vojna je pasivna revolucija Slovanov pod Germano-Madžari, a Jugoslavija v robstvu je gledala v Srbiji simbol svobode in pogoj za kulturni razvoj.

Nadejamo se, da bo naša Vaš a Ekscelenca potrdilo za to v naslednjih faktih:

1. Avstro-Ogrska je razumela razmerje Jugoslavije v robstvu napram Srbiji: vsled tega je osnavljala od leta 1908. veleizdaje in upirizarjala leta 1914. pogrome nad svojimi podaniki, svojo besnost in svoj "Drang nach Osten" pa je izrazila s tem, da ni izvedla proti Srbiji vojne, temveč "kazensko ekspedicijo".

2. Miljon Jugoslovanov, izseljenih v Ameriko, od pripostega delavca do vseučiliškega profesorja, ki niso imeli v svoji lastni domovini svobode in ki so bili nezaležjen element avstro-ogrske monarhije, so pozitiven in miroljuben element pod svobodo severoameriške zastave.

3. Za časa sedanje vojne so se celi polki avstro-ogrske vojske, sestavljeni od slovanskih narodov v Avstriji, predali brez boja Srbiji in Rusiji.

Vaša Ekscelenca

Neodvisnost in ujedinjenje Jugoslovanov po principu narodnosti je praktično izvedljivo in je pozitivno delo za svetovni mir. Vsledi tega Vas ponovno prosimo, da izkažete omladini, ki mora vsled svojega rodoljubja trpeti i katero je Avstro-Ogrska vsled tega preganjala, ki je v teh dneh branila s svojimi prsi pravice svojega naroda in ki se sedaj nahaja v izganstvu, katero tako toplo ublažuje plemenita, Francija blagonaklonjenost in simpatije in da izročite adreso, katera izraža ideal cele Jugoslavije, g. predsedniku Severoameriških dražav.

V imenu in po poblastilu jugoslovanske vseučiliške mladine na Francoskem:

Boško Tokin (Bačka-Banat) — Krsta Marič (Bosna) — Mato Vučetić (Dalmacija) — Hasan Rebac (Hercegovina) — Josip Baričević (Hrvatska) — Bogdan Ivanović (Črnagora), — Gjuro Živanović (Slavonija) — Aleksander Ilić (Srbija) — Janko Lavrin (Slovenec).

Pariz, 11 marca 1917.

SPOMENICA PREDSEDNIKU WILSONU

Temu pismu je bila priložena adresa za predsednika Wilsona, katera se v celoti glasi:

Gospod predsednik!

Jugoslovanska vseučiliška mladina na Franceoskem iz Banata, Bačke, Bosne, Črne gore, Dalmacije, Hercegovine, Hrvatske, Istre, Slovenije in Srbije, zbrana na svojem zboru dne 11 marca 1917 v središču svojega izgnanstva v Parizu, si jemlje prostost, da se obrne na Vas, predstavnika velike ameriške republike in velikega zastopnika demokratskih idej s sledečo adreso:

V veliki evropski vojni ste imeli priliko, da od strani proučavate ne samo bojev, temveč tudi ideje in želje, ki so napotile narode v to vojno, in zavzeli ste stališče in akcijo, katera odgovarja težnjam in potrebam kulturnega in pravično urejenega mednarodnega življenja. V svoji adresi od 22. januarja ste se blagovolili možko postaviti na branik pravic malih narodov proti ideji tlačenja malih narodov v korist velikih — proti imperialističkim idejam.

Vaše besede: "Noben narod ne more usiljevati svoje politike drugemu, temveč mora biti vsak narod svoboden, da more sam določevati svojo zunajno politiko, da izbere sam svojo lastno pot razvijanja, in da ga pri tem nič ne ovira, plaši in muči, in to tako, da gredo tudi mali narodi ramo ob rami z velikimi in silnimi ter da se narodi ne predajajo iz rok v roke kakor kaka stvar,, so našle odmev po celom svetu kot klic resnične pravice proti lažnjivim in psevdopravičnim teorijam, ki upravičujejo spore in medsebojne uničevanje narodov. Te besede so našle konečno velike simpatije pri malih narodih, ki so bili žrtve pravice močnejšega, tako, da je njihovo kulturno-politično življenje zaustavljeno za deseteljetja vsled nemško-avstrijsko-madžarskih udarcev na njihov razviti nacijonalni organizem.

Naš jugoslovanski narod — srbski, hrvatski in slovenski — ki prebiva, izvzemši Srbijo in Črnogoro, v Avstro-Ogrski, in ki je po makiavelizmu Habsburžanov razdeljen na enajst poedinih uprav, je najtežje občutil škodo protinarodne, protikulturne, imperialistične politike osrednjih vlasti.

V vseh manifestacijah našega naroda, v vsej njegovi zgodovini se opaža neodoljiva težnja in družabna potreba po osnovanju edinstvene državne celote. Vse militaristične vlade Avstro-Ogrske v njenih južnih pokrajinah, vse njene diplomatične intrige proti Srbiji in Črnigori so vedno nasprotovale volji naroda, ki koče živeti, ki se zaveda svojega življenja, in ki se ne da zadušiti. Vrhunec te zavojevalno-orijentalske politike Avstro-Ogrske — Drang nach Osten — se je dosegel leta 1914, bezprimeren po svojih zahtevah v zgodovini, z ultimatumom Srbiji, ki je doprinesla v tem času vse mogoče žrtve za ohranitev miru in konečno raje izvolila, izpostaviti se častni smrti, kakor pa počasnemu izumiranju.

Braneča svoj obstanek v tej vojni ni ostala Srbija sama. Ves kulturni svet se je izrazil v korist pogaženih principov pravice do svobode življenja malih narodov, a vlasti Sporazuma so zgrabile tudi za orožje za njegovo brambo.

Tekom cele vojne je podal naš narod v neenaki borbi v neštevilnih junaških delih jasen dokaz svoje moči, zavesti in požrtvovalnosti za obrambo svoje narodne individualnosti in humanitetnih idej. V tej borbi je tudi padel, ne pa podlegel, ni umrl in ni seodrekel svojim historijskim idealom in svoji pravici do življenja.

On je s svojo življenjsko silo, s svojo prelito krvjo in kulturo vedno bolj pokazal sposobnost za samostojnost in si stekel pravico do svobode življenja in ujedinjenja. Jugoslovanski narod, zavedajoč se tega, da se kulturna Evropa, braneč svoje kulturne pridobitve, bori v prvi vrsti za princip svobode tako velikih, kakor tudi malih narodov, je odločen, da ostane v tej borbi do poslednjega diha na strani idealov, za katere je šel v boj.

Jugoslovanska vseučiliška mladina, izražujoč ideal svojih zarobljenih, na suženjsko molčanje obsojenih bratov v Avstro-Ogrski, Srbiji in Črnigori, je Vam hvaležna za Vašo obrambo principa svobode za male narode ter Vam s tem izjavlja: da ne bo prekinuta započete borbe, dokler se ne bo izpolnil ideal njenega naroda: ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno, svobodno nacijonalno državo. Istočasno Vas prosi, da zastopate za njen narod iste ideale, ki so stvorili svobodno Ameriko, kajti braneč svobodo malih narodov, branite svobodo ljudij, ustavno osnovo severoameriških Združenih držav, in Vas prosi, da nikdar ne prenehate zastopati tudi njen ideal:

Svobodnega in miroljubnega življenja v svobodnem in miroljubnem človeštvu.

Pariz, 11. marca 1917.

(Slede zopet podpisi, kakor so bili označeni v pismu na poslanika Sharpa).

Izjava Jug. Odbora povodom kronanja Karla I.

Karl Habsburški bo v kratkem kronan na Dunaju kot cesar avstrijski in z naslovom kralja Ilirije in gosparja slovenske marke, v Budimpešti pa bo venčan s krono svetega Stefana za kralja Ogrske in Hrvatske-Slavonije-Dalmacije, noseč istotako naslov velikega vojvode vojvodstva Srbije. Kot cesar in kralj vlada tudi anektirani pokrajini Bosno in Hercegovino.

Pod pritiskom vojnih strahot ne more sedem milijonov jugoslovanskega naroda v Avstro-Ogrski svobodno govoriti pri tej priliki. Vsled tega ima Jugoslovanski Odbor, kot edini svobodni predstavnik tega naroda in kot zastopnik neodvisnih jugoslovanskih naselbin v Ameriki in Avstraliji s polno močjo, pravico in dolžnost, da razloži narodno stališče napram dinastiji Habsburgov.

Razmerje med vladarjem in našim narodom ne izvira iz čuta udanosti in lojalnosti, temveč je osnovano edinole na državni sili. V Karlu I. (IV.) ne doživa jugoslovanski narod svojega zakonitega vladarja, temveč novega predstavnika v duhu tradicionalne habsburške politike.

Habsburška dinastija je zavladala našim krajem na podlagi dvostranske pogodbe in svečanih vladarskih obljub, katere je pogazila, in na podlagi mednarodnih dogovorov, katere je prekršila.

Troedna kraljevina Hrvatska-Slavonija-Dalmacija je sprejela na saboru v mestu Cetinje leta 1527. in s prejetjem pragmatične sankcije leta 1712 na saboru v Zagrebu pod pritiskom tedanjega položaja dinastijo Habsbužanov, povdarjajoč ponovno dvostransko pogodbo, po kateri sta Ferdinand I. in Karl III svečano priznala in obljubila, da bodete spoštovala ustavo, pravice in svoboščine naroda.

Te pogodbe so ostale s strani dinastije nejolnjene. Ustava je služila vladarjem za igračo, zakoni so se kršili, otvarjajoč vrata samovolji uprave in korupciji. Vladarji so zasledovali samo dinastično politiko. Narod je našel v njih svoje tlačitelje, ne pa zaščitnike.

Kršenje zakonov je šlo tako daleč, da je Franc Josip I. dovolil, da je Ogrska ugrabila Hrvatski mesto Reko, ponaredivši besedilo celo samega nagodbenega zakona iz leta 1868., katerega je bil taisti vladar že potrdil.

Slovenske zemlje so se mogle samo z nadčloveškim naporom upirati udarcem germaniziranja, katero so brezobzirno izvajali z vso silo državne moči z namenom, da se preko teh zemelj raztegne germanstvo do Jadranskega morja.

Tudi privilegiji, priznani srbskemu narodu z obvezo Leopolda I. za njegove zasluge v borbi proti Turkom, in pravice vojvodine srbske, katere je sankcjioniral leta 1848. Franc Josip I., so bile izbrisane in uničena celo avtonomija srbsko-pravoslavne cerkve.

Taisti vladar je leta 1908. proglasil proti volji naroda, grozeč z vojno aneksijo Bosne in Hercegovine, s čemur je pogazil mednarodne dogovore.

S tem je bila okupacija tega ozemlja, z zlorabo evropskega mandata, spremenjena v akt osvajalne politike, stvorivši s tem povod za sedanjo vojno.

Naš narod je zadobil pod utisom francoske revolucije zavest svojega edinstva in svoje individualnosti, potem ko je osnoval svoje narodne življenje na principu narodnosti.

Tudi temu principu je stavila dinastija odločen odpor nasproti. Naš narod, razdeljen po dualizmu, je podvržen hegemoniji Nemcev in Madžarov. Država se je z odločno doslednostjo trudila, da izvaja na njem sistem uničevanje narodne življenjske sile: s sejanjem notranjih razporov, s politično-administrativnim podjarmljevanjem in z deljenjem naših pokrajin, s preprečevanjem kulturnega razvoja in izkoriščanjem narodnega bogatstva.

S čim največjim naseljevanjem Nemcev in Madžarov v naše rodovitne kraje in s pregonom domačih elementov z njihovih domov v daljnji svet, se je skušalo razbiti celo nedotakljivost narodnega organizma.

Naposled se je ta tevtonska dinastija pretvorila v pangermansko vržena iz Nemčije, steza svoje pohlepne roke na Balkan; podvrgla je svoje narode osvojevalni politiki nadmočnih Hohenzollernceev in izzlava to strašno vojno, da bi najprej zatrla Srbijo, nositeljico ideje ujedinjenja in neodvisnosti jugoslovanskega plemena.

Medtem ko se pod takimi groznimi suspicijami, pod katerimi je postala vsa naša domovina zemlja brezpravnosti, uradni krogi pripravljajo, da svečano proslave kronanje novega cesarja in kralja, izjavlja Jugoslovanski Odbor svečano, nad gomilo svojih ubitih bratov, da je naš narod odvezan podaniške dolžnosti napram dinastiji in vsake nadaljnje zveze z njeno monarhijo, ter protestira že sedaj proti vsaki kombinaciji kakega novega preustroja habsburške monarhije, s katero bi se hotelo obdržati naš narod pod njenim okvirjem. To bi bila nova prevara, ki bi imela služiti na njegovo nesrečo politiki germanske ekspanzivnosti na Balkan.

Jugoslovanski Odbor povdarja še enkrat, kar je od prvega početka postavil za cilj svojega delovanja, katerega ne bo prekinil bodisi pod kakoršnimikoli grožnjami in pretnjami, da je edini način, kako ugoditi pravični zahtevi našega naroda in kako utrditi trajen mir na jugovzhodu Evrope in zlasti še na Jadranu in na Balkanu, ta, da se vse pokrajine, ki so sedaj še podložne Avstro-Ogrski, v katerih prebiva enokrvni narod pod imenom Srb, Slovenec in Hrvat, definitivno odcepijo od dinastije Habsbursko-Lotarinške in se ujedinijo kraljevini Srbiji pod slavno dinastijo Karagjorgjeviča.

Uresničenje tega pričakujemo od zmage zavezniškega orožja, ki se bori za svobodo naroda, za pravice in civilizacijo.

Razgled iz Avstrije

—oOo—

Od desetih listov ne enega več, —(Hrvatski Dnevnik, 17. marca.) — "V Pardubicah na Českem je izhajalo deset časnikov. Trije so sami od sebe prenehali izhajati, ostalih sedem pa so prepovedale oblasti, tako da je ostalo mesto brez listov."

Zaplemba imetja. — Edinost poroča dne 22. marca, da je tržaška deželna sodnija odredila zaplembo imetja Josipa Trpina, poljedelca iz Krmina na Goriškem, in Luke Miškovića, kočijaža iz Premantura pri Pulju, ker se sumi, da sta oba kot artiljerista c. in kr. baterije številka III. pobegnila k sovražniku.

Lakota v Dalmaciji. — Edinost od 26 marca piše: "Uradni dalmatinski list Smotra Dalmatinska porča: "Od vseh strani se čuje, **da vživajo poljedelci v sedanjibedi semena, tako da nimajo kaj posejati.** Nikar tako, ljudje! Mučite se, jokajte, izdajajte denar, da dobite hrano, toda ne uporabljajte semena za ničesar drugega, kakor edinole za setev. **Težko nam je danes, toda ako ne bodemo posejali semenja, nam bo jutri še veliko hujše.** Ne pričakujte vsega od vladine pomoči, ne računajte samo na dovoz iz drugih krajev: blizo je čas, ko bo težko dobiti dovolj kruha in sočivja, ko nas bo morala hraniti samo naša zemlja. Namestništvo je s trudom nabavilo nekoliko semena, toda od tega semena se, žal, veliko poje. Dogaja se tudi, da zahtevajo in dobijo to semenje tudi premožnejši posestniki, katerim ga ni treba in — ga pojedo. Tako gospodarstvo z uvoženim semenjem je pravi zločin."

Edinost temu pristavlja: "To je vse nepobitna resnica! Na drugi strani pa obstoja dejstvo, da je žeoledec ne samo nesrečen, temveč tudi neznosen gost, ki ne pozna nikakih obzirov, kaj in kako bo jutri! On hoče in zahteva — danes! Vsled tega se v imenu bednega naroda obračamo do kompetentnih krogov z najnujnejšo prošnjo, da se, kolikor jim je mogoče, potrudijo, da omogočijo prestali narodu preizkušnjo, na katero jih stavlja žeoledec!"

Rekvizicija vina v Dalmaciji.— (Bosnische Post, 30. marca.) "Kakor poročajo iz Dalmacije, namerava vojna uprava rekvirivati za vojne potrebe vse vino, kolikor ga je še ostalo od lanskega pridelka in kolikor ga ni še prodanega. Oblasti so prejele poziv, da odredijo v posameznih okrajih kolicino vina. Samo ob sebi umevno je, da bodo upoštevali pri rekvriranju vina domače potrebe prebivalstva, kateremu bodo pustili gotovo potrebno količino."

Sodnije v Avstriji. — Slovenec od 29. marca poroča: "Valerijan Pribičević, eni izmed organizatorja "Narodne Odbrane", bivšega avstrijskega in pozneje srbskega častnika Milana Pribičevića, je tožil "Hrvatsko" zaradi članka, katerega je priobčila 25. marca 1915, in v katerem se med drugim glasi: ...Družina Pribičević, ki je ubila našega prestolonaslednika in izzvala našo monarhijo in hrvatski narod na boj na življenje in smrt..." Te dni se je vršila obravnava pred zagrebškim sodiščem. Odgovornega urednika Hrvatske je zastopal odvetnik, narodni poslanec dr. Horvat in izjavil, da bo dokazal resnico pri čemur se bo skliceval na avstrijsko rudečo knjigo, spise sarajevskega procesa proti Čabrinoviču in tovarišem, na spise zagrebškega veleizdajniškega procesa, dalje na spise zagrebškega vojaškega poveljništva in na spise, kateri so v rokah vlade, oddelek za državno policijo, in na podatke, po katerih je dokazano, da je dobil Pribičević na dan umora iz Sarajeva naslednjo brzojavko: "Oba konja sta dobro "zaarana"; — dalje na najnovejše spise, katere je našla belgradska vojaška uprava. **Naravno je, da ni bilo treba dokazati dr. Horvatu resnice,** ker so vsi Pribičevići obsojeni, oziroma internirani zaradi veleizdaje. Odgovorni urednik Hrvatske je bil oproščen, Valerijan Pribičević pa je bil obsojen da mora plačati dr. Horvatu 200 kron za njegove stroške."

Obravnava o zaplembi imetja Supila in tovarišev. — (Az Ujsag, 25. marca): "24. februarja se je vršil proces na budimpeštanski sodniji o zadevi, katero vodi pravna uprava državne zakladnice glede konfiskacije imetja Frana Supila in tovarišev. Proces je bil takrat odgoden, ker ni bilo mogoče pozvati krivcev, ki so pobegnili v inozemstvo. Danes se je vršila ponovna obravnava pod predsedstvom dr. Sandor Valvija. Pravna uprava je v smislu zakona o materijalni odgovornosti izdajalcev započela postopanje, radi konfiskacije imetja, proti Franu Supilu, bivšemu poslancu iz Reke, dr. Hinku Hinkoviću, poslancu, ker sta delovala v akciji proti teritorijalni celokupnosti avstro-ogrske monarhije in v prid osnovanja jugoslovanske države, in proti Mihajlu Pupinu, profesorju na newyorškem Columbia vseučilišču, ki je nabiral v Ameriki prostovoljce med Jugoslovani. Ti trije obtoženci se nahajajo v inozemstvu, vsled česar je izdana za njimi tiralica. Medtem so pozvani k današnji obravnavi Ivo Supilo iz Sušaka, Ivan Podoršan, stavec v Delniški tiskarni na Reki. Ivo Supilo je vzel 7554 kron, Podoršan 7575 in tiskarna 4000 kron iz ulog Supila na neki sušaški banki. Pravna uprava zahteva, da se morajo te dvignjene svote vrniti.

Tudi ta obtožena trojica ni prišla k obravnavi, ker jim niso mogli dostaviti pozivov. Ker je zastopnik državne uprave prijavil njihove naslove, jih bo sodnija ponovno pozvala na obravnavo, katera je odgodeno na 12. maj."

Italijanski imperijalisti proti umetni iredenti. — (Idea Nazionale, 11. marca.) ...Na balkanskem polotoku je bil slovanski narod, ki ni hotel ničesar slišati o avstrijskem pokroviteljstvu, in Dunaj je storil, da se je rodila jugoslovanska ideja za osvobojenje Srbov in za megalomanijo Hrvatov in Slovencev. Na oni strani Donave je bil latinski narod, ki je živel v svobodi, in Pešta se je trudila, da prepriča erdeljske Rumune, da nimajo oni pričakovati osvobojenja od svobodnih, temveč svobodni od njih, kot sinov madžarske kulture.

Tako so Avstro-Nemci stvorili iz principa narodnosti, ki je bil kakor zastava razvit proti njim, orožje proti svojim sovražnikom... Oni stvarjajo "neodvisno" Poljsko v službi srednje Evrope, dali bodo delu bratskega belgijskega naroda nekaj, kar se imenuje flam-

ska "svoboda", stvorili bodo germansko Litvo, avstro-ogrsko Ukrajino, habsburško "Jugoslavijo", avstrijsko Albanijo, itd.

Laž za lažjo, maškarada za maškarado. Manevri, katere so Nemci nedavno tega započeli, da osnujejo nekak flamski pokret v Belgiji, se morejo meriti z onimi, kateri sedaj že tri leta ščuvajo proti nam Jugoslavijo, kateri bi morali žrtvovati naše sigurnost na Adriji, in Grško velikega državnika Venizelosa, kateri bi morali žrtvovati — Smirno..."

K adresni debati v hrvatskem saboru. — Hrvatska Riječ je priobčila v svoji izdaji od 15. in 22. marca stenografske zapisnike govorov Ljube Babiča-Djalskega in dr. Dušan Popovića. Iz teh stenografskih zapisnikov posnemamo iz govora Ljube Babič-Djalskega sledeče:

"Prva potreba, prva naša zahteva, prva naša želja je narodno ujedinjenje. Na Dravi, na Soči, na Donavi, na Savi in Vrbasu, dalje proti jugu, ob jadranski obali se razlega ista narodna pesem, govori se ista narodna govorica, obstojajo isti narodni običaji, živi se po istih narodnih odredbah: toda kljub vsemu temu edinstvu, kljub vsemu temu, da nosijo ti milijoni v svoji duši iste občutke, kljub vsemu temu je ta narod razcepljen, razdeljen.

Ze pred 300 leti je pel pesnik Gundulić, prvi o narodnem edinstvu; o tem sta mislila razumni Križanić in Vitezović, ta narodna misel nam je dala velikana vseh velikanov, škofa Strossmayerja, in taista misel je vodila tudi Ante Starčevića in Vuka Karadžića.

Ne samo, da imamo pozitivno pravico do Dalmacije, temveč imamo taisto pozitivno pravico tudi do nekaterih drugih krajev, posebno na severozapadni del Bosne in Hercegovine. Iz teh krajev je napravila avstrijska uprava Bosno in Hercegovino. Do popolne avstro-ogrske okupacije je sestojala ta okupirana provinca iz Bosne in turške. Hrvatske. Še jaz sem se učil v šoli, da je to turška Hrvatska, in profesor geografije bi mi bil dal "sedmico", ako bi bil rekel, da je to Bosna. (Akacie: Tako se je po celem svetu in po vseh šolah učilo.) **To so kraji, katerim je vzela avstrijska uprava njihovo zgodovinsko ime,** česar ni storila niti Turčija sama, ker je poznala neje hrvatske kranjine. To so prav oni kraji, od kjer so se rekrutirali poslanci za cetinjski sabor."

NARODNA MISEL PRED DVAJSETIMI LETI

—oOo—

Misel narodnega edinstva Slovencev, Hrvatov in Srbov ni tako mlada, kakor si mnogi mislijo. V sreih naših kmetov je živela že od nekdaj, a v delovenju izobraženih krogov se je izražala v vseh svetlih časih. Izraz najnovejšega narodnega pokreta na Hrvatskem je bila "Narodna Misel", almanah, izdan leta 1897. in posvečen ujedinjeni omladini. Pred polnimi dvajsetimi leti je bilo naglašeno v vprašanju naže narodne eksistence vse ono, kar se danes razvija pred našimi očmi. Član Jugoslovanskega Odbora v Londonu, dr. Franko Potočnjak, je napisal v tem almanahu članek, katerega prinašamo v naslednjem:

Slovenci, Srbi in Hrvati so eden in isti narod, pa četudi imajo tri imena.

Narodno edinstvo se kaže v eni krvi in v enem jeziku. To so bistvena svojstva narodna, neizbrisljiva in nevarljiva. Potni list more lagati — kri ne laže, jezik se ne da zatajiti ali uničiti — vsaj tako lahko ne.

Od našega skupnega prihoda v te kraje živimo razdeljeno, vsak za sebe. Edinstvene državne stvorbe nismo nikoli osnovali. Raznoliki telurski običaji so delovali različno na prosveto, narav in običaje, lahkoverna slovanska narav, lena misliti, je sprejmela za dobro vsako mogoče zlo, katero so nam pripravili premetenejši in pametnejši tujci; nikdar se nismo mogli zjediniti na odpornem bojišču, kadar nam je pretila ali ko nas je celo že za vrat popadla tuja roka.

Močnih mišic lahkovernega sna, naivne pameti smo živeli v prevari, da živimo zase, medtem ko smo v resnici eni krvaveli v odprtem vzhodnem suženjstvu, drugi v kulturnem robstvu zapada, tretji pa polnili žrelo nenasitnega nemškega moloha.

Čutili smo in vedeli, da nam je zlo, uvidevali smo, da nam postaja naš dom polagoma tuj, toda pravega razloga za to nismo znali najti; **oni, kateri so nam razkopali domove, so nas znali vedno napotiti na to, da iščemo razloge za svoje trpljenje ondi, kjer jih ni bilo, namesto da bi jih iskali na pravem mestu — v vplivu in izkoriščanju tujcev.**

Na ta način so razlogi za naše razcepljenost na eni strani notranji, na drugi strani pa zunanji — eni leže v nas samih, drugi pa izven nas.

Poslednji so pogubnejši in hujši or prvih, kajti ako bi njih ne bilo, bi se vendar — razvijajoč se svobodno in samostalno — polagoma zavedli in našli pravo pot do resnice ter videli, da je hudo, sramotno in škodljivo, klati se v lastni koži, katera nam mora biti vsem enako draga, sveta in neoskrunljiva.

Svoja domača vprašanja bi bili rešili sami med seboj.

Na nesrečo — da smo pametni, bi nam bilo in bi nam moralo biti to na srečo — posedli so naši predniki, rekli bi, najvažnejše strani evropskega kontingenta; preko nas si podaja najčvrstеje rono vzhod z zahodom, mi smo med njima najprometneja cesta.

Ni čuda, da se na nas vale germanski, romanski in madžarski elementi, prizadevajoč si, da napravijo naše dedovino za svojo domeno, da se na naš račun razširijo in ojačijo.

Naš separatizem in partikularizem jim krasno služi, kajti dokler smo vsak zase, smo jim šala in komaj zalogaj za en zob, in z ljuto borbo eden proti drugemu jim nismo niti spomina, kaj še ozira vredni.

Oni sicer delajo vsak zase in v svojo korist, toda proti nam pa so vsi edini in složni kot rodni bratje. **To, kar bi morali biti mi proti njim, kar pa žal, nismo, niti smo kedaj bili, so oni proti nam.**

Po času, okoliščinah in po njihovi potrebi nam mečejo kosti, katere ne morejo nikomur koristiti — kajti ako bi nam tudi koristile, bi nam jih hitro zopet odvzeli — in okoli teh kosti se mi prepiramo, grizemo, koljemo in tepemo, medtem ko nam naši sovražniki derejo kožo s telesa in režejo živo meso.

Toda tudi pod najnečnejšim, najsvetlejšim in najmilejšim načinom najde tujec sredstva, da nas drži v odvisnosti. Ne sicer on sam naravnost, pač pa naši ljudje, rodni otroci zanašajo v narod in branijo ideje, katere ga razdvajajo in cepijo. Z avtoritativnih katedrov se govori o enem narodu kakor o narodih, narodnemu jeziku se nadevajo provincijalna imena — vse to od lastne dece, a vse tov korist in "ad majorem gloriam" za nas ubijalske politike "divide et impera!"

Srbu pripovedujejo in mu utepajo v glavo, da mu je Hrvat ukradel jezik, osvojil narodne pesmi in pogazil narodne običaje; Hrvata uče, da je Srb zločinec, ki je utekel izpod vešal in vreden samo sekire; obadva ščuvajo, da se med seboj mrzita; Slovenci so bastardi, Bošnjaki so četiri narod — a vsi skupaj kukavice in stradamo, medtem ko nam pobirajo smetano Nemci, Madžari, Italijani in Židje.

Vse to dela lastna deca naroda, tujcev niti ne omenjamo.

Ali — ime!

Edea in isti narod se je po zgodovini razvil pod tremi imeni; vzhod se označuje s srbskim, zapad s slovenskim imenom, sredino pa so krstili s hrvatskim imenom. Skrajni koneci so čisti, kjer pa se dotičejo s sredino, prehajajo eden v drugega, proti vzhodu hrvatski s srbskim, proti zapadu hrvatski s slovenskim.

Vsa tri imena so ravnopravna, vsa tri jednako mila, sveta in blagoslovljena. Vsa tri imena tvorijo krstni list enega in istega naroda.

Slovenec se diči in ponosi — in mora se dičiti in biti ponosen — s svojim slovenskim imenom, Srb s srbskim, Hrvat s hrvatskim. To mu je zapustila preteklost, sedanjost in še bolj prihodnost pa mu usaja v dušo prepričanje, da mu je enako ljubiti, spoštovati in braniti tudi druga bratska imena.

Ne v mržnji in nasilju, temveč v ljubezni je bratstvo.

Otroci enega naroda smo si bratje, a brat je bratu ravnopraven in enak. Brat brata kukavice je kukavica. Življenje enega je bistveno spojeno z življenjem drugega. **Sovražnik Slovencev je tudi sovražnik Srbov in Hrvatov, bolesti Srba so tudi bolesti Slovenca in Hrvata, a muke Hrvata so tudi muke Slovenca in Srba.**

Iz nesreče enega se rodi nesreča drugega, a vspeh in napredek tujca nad enim je istočasno tudi korak na ledja drugega.

Narodno bitje nam je eno; naj je udarec nanj s katerekoli strani in kamorkoli, pogodil bo celo telo.

Bolest enega je bolest tudi drugega, a grob, kateri se dopira enemu, je tudi rakev za drugega.

Treba je, da to že enkrat uvidimo, da se namesto da bi se klali in grizli med seboj na veselje in korist sovražnikov, podpiramo v bratski slogi in ljubezni ter da se skupno upiramo sovražniku.

V našem edinstvu nam je moc in rešitev, v razcepljenosti pa nemoč in propast.

(Po Sl. Jugu.)

SLOVENSKIM UJETNIKOM

Sloven-i!... Ednajsta ura bije, nastopa veliki trenotek v zgodovini Slovarov. Ko se slovanska kri preliva na vseh bojiščih današnje mednarodne vojne, pohitite i vi in prinesite svojo žrtev.

"Naprej zastava Slave
Na boj junaška kri,
Za blagor očetnjave
Naj puška govori!" —

— Da, za blagor očetnjave, no ne za blagor tistih krvoločnih Nemcev, kateri nas Slovane zatirajo in tlačijo že od 4. stoletja do današnjega dneva, ne za blagor tiste zvite Avstrije, ki nam je bila mačea in katera smatra naše moške in fante le za meso za topove. Vsa avstrijska zemlja od severa do juga, od vzhoda do zahoda in še dalеč za svojimi mejami je posipana s kostmi slovanskih junakov in napojena s slovansko krvjo, slovanskimi solzami! Mnogo so se bojevali in umirali na vojnah naši predniki za Avstrijo, no sedanja vojna je strašna tembolj, ker gre brat proti bratu, Slovan na Slovana.

Dovolj krvi smo prelivali Slovani za Nemce, treba je pomisliti naposled tudi o sebi. Slovan na dan! Ali sedaj, ali nikdar! Če zamudimo sedanji veliki trenutek in ga pustimo mimo, ne vrne se nikoli več, tedaj se ne osvobodimo nikdar in ostanemo "Podloga tujveči peti"...

Vsi zavedni Slovani vedo, kje je njih mesto, vedo, da sedaj, ko gre za vprašanje biti ali zginiti z zemlje, ni časa mirno sedeti in služiti za kočijaša, strežaja, hlapca i t. d. To naj delajo tisti, ki ne morejo več nositi puške, a kdor je sposoben, naj se podviza vstopiti v vrste tistih, ki se bijejo za svobodo vseh malih in zatiranih narodov.

Vi se bojite nerediti odločni korak!? Vi se bojite, da greste proti veri?

V ise bojite vere, ker ste prisegli? Hm! Ali Franc Josip ni prisegel, ko je stopil na prestol, da bo pravičen oče vsem, da bo čuval pravice vseh svojih državljanov? Ali sam Franc Josip, kateremu ste prisegli vi, ni ta, kateri je prvi prelomil svojo prisego? Ali je čuval nas Slovane in naše pravice, katere so njegovi Nemci brez strahu in kazni teptali v blato? Kaj to ni proti veri?...

Avstrijski Slovan mora dati Nemcu vse: denar in svojo kri, a dobiva za vse to... zaušnice in psovke. Ali cesar, kateremu ste vi prisegli, ni postosal proti prisegi in veri, proti krščanptvu, ko je mirno gledal, kako nam njegova vlada krati naše pravice? Bože moj! Če bi ne bilo velike Rusije. Nemci bi nas bili že davno zatrli.

Vse to razumejo zavedni Slovani, kateri so spet pripasali britko sabljico in se bijejo proti sovragu, kateri je pozabil Boga in vse, kar je vzvišenega in svetega za kristijana na tem in na onem svetu.

Ni dolgo, kar sem srečala rojaka Slovenca, ranjenega v Dobrudži. "Bog te živi!" vzkliknila sem in malo da se nisem razjokala od veselja. Ranjen je bil v obe nogi, a ozdravil je, rane so se zacelile, in sprehajal se je po ulicah našega mesta v srbski vojaški opravi. Jako je hvalil Rusijo. Pravil mi je tudi, da je videl v Dobrodži mnogo Slovencev v srbski vojski, ki se bojujejo skupaj z ruskim junaki proti Nemcem, Turkom in bolgarskim poturicam.

Zvedela sem tudi od njega, kaj se je delalo v Avstriji ob prvi mobilizaciji. Vse zavedne Slovence in Slovenke so zapirali v ječe in obešali brez sodišča, a sedaj, kdo lakote umira? Slovenci! Vaše matere, žene, vaši otroci!... Ves svoj živež, vse svoje pridelke morajo dajati Slovani Nemcem, a sami hirajo in umirajo od gladu.

Slovenci! Nesrečne žrtve nemške jakounosti in krivičnosti stezajo svoje roke k vam in prosijo:

"Osvobodite nas, rešite nas, pomagajte nam!"

Ne mislite, da Rusija brez vas ne zmaga. Ne, ona tudi brez Vas konča svoje veliko delo in pobije oholega Nemca, ali pa vas ne bo sram, da se niste udeležili težke in častne vojne za osvoboditev Slovanov od nemške pesti? Za vas je Rusija potegnila meč iz nožnic, a vi!... ali je mogoče, da ne razumete, kaj se godi okoli vas? Ali res morete mirno gledati, kako za vašo svobodo umirajo ruski bratje junaki?

Kje ste slovenski fantje korenjaki o katerih poje naša narodna pesen:

"Ljubi moj je lep junak,
Čvrst slovenski korenjak,
Ljubi moj je Slave sin,
Krepki sin planin!"

Pokažite se, rojaki!
Probudite se, vstanite z nami! Svoji k svojim!

Napisala Marija Cizerl.
(Slov. Jug.)

Kosovo Kumanovo

Srečali smo se neke noči v južni Macedoniji. Bil je star srbski vojnik s sivkasto brado, jaz pa norveški polkovnik. V njegovem ov